

UNIVERSUL LITERAR

Copii ucis de propriul său tată, din imprudență. — Vezi explicația).

NOTELE SAPTAMANI

O aniversare sarbatoareasca

Poate pentru intai oara in tara romaneasca s'a petrecut saptamana aceasta un fapt merit sa ne inalte pe noi in sine in ochii nostri.

In vremurile de lipsa de ideal, de lipsa de entuziasm, de desnadajde si de platinudine prin care trece sufletul romanesc, intampinarea ca cele de deunazi sunt din acele ce lasa a se intreveza ramasita unei nadejdi, inaltauca ca dintr'o vatra stinsa a unei schintei ce te face a crede ca ceasul pierii n'a sunat, ca totul incu nu o pierdut si ca neamurile in cari, fie macar numai pentru o singura data, se mai manifestă conștiința binelui și frumosului, mai pot fi privite ca putincioase să răzbească vremea, ori cât de dușmănoasă, ori cât de împătimită, ori cât de lipsită de ideal ar fi ea.

Gândesc la acestea azi — și gândesc cu multă înălțare sufletească — când am văzut fie macar numai dintr'o parte a pământului românesc pornindu-se ca într'un singur mănunchiu cinstitoarea amintire a aniversării nașterii unuia din cei mai de frunte români, a d-lui Nicolae Iorga.

Nicolae Iorga

Si in nepăsarea și în indolența ce ne bântuie pe noi aceștia dintre granițele politicești ale României, cuvântul meu, din colțul cel mai modest al operului literar: spus în cinstea sărbătoritului de ieri, aș vrea să fie luat drept un ecou al sufletelor celor ce încă mai păstrează nemănatate în gând, curăția în inimă, cinstie în faptă.

Din acest colțisor modest ne asociem din inimă la sărbătorirea d-lui Nicolae Iorga, la sărbătorirea prilejuită de intrarea d-sale în al patrizeștii an al vieții.

Ne asociem la această sărbătorire cu atât mai mult cu cât d. Nicolae Iorga pășeste peste creasta drumului vieții așa cum puținii au avut parte și au putut-o face la noi în țară.

Membreu al Academiei, profesor universitar, istoric consacrat în toată lumea înalt eugetitoare, d. Nicolae Iorga poate privi în viața d-sale de mâine tot cu atâta mândrie cu câtă privește în cea de până ieri. Viața covârșitoare de muncă, luminată de cel mai curat ideal, răzbătută de atâtea furtuni în cari sufletul d-sale drept n'a șovăit o clipă, în care energia d-sale nu s'a clintit o minută, în care ochii d-sale nu au slăbit o singură dată țelul întrevăzut prin toate micimile, prin toate înjosirile, prin toate mizeriile: reintemeierea neamului, trezirea neamului acestuia la viața la care trecutul lui de mare ne dă drept.

In nemai sărăbătutele adâncuri ale istoriei d. Nicolae Iorga a adu-

năit fapt cu fapt, clipă cu clipă și a alcătuit cu mână de meșter icoanele și nădejdiile viitorului, a înveșmantat icoanele aceste în idealul de care pururea a fost călăuzit, a luptat luptă inimoasă, luptă luminată și a pus în zecile de mii de pagini ale sale, în tot cuvântul său supremul ideal al neamului desrobît, al neamului care în trezia conștiinței lui să și taie drumuri noi, să și clădească viitor nou.

Idealismului acesta fără seamăn care a călăuzit pași ionului de știință, savantului, i se cuvine felicitare și urare de viață lungă.

Il felicităm și îi urăm să și vadă idealul înfăptuit, incredințați fiind că în ziua de isbândă va uita ceasurile grele în cari a avut să lupte, amărăciunile ce a avut să îndure și că Dumnezeu îl va ajuta să și vadă înfăptuită urarea ce o făcea acum câțiva ani la Iași studenților: „..... să vă ajute Dumnezeu macar d-voastră, aceștia timeri de tot, cari acum vă ridicăți în viață, să vă ajute să vedeți această minune mare, mai sfântă de cât toate minunile: *viirea neamului românesc*”.

A. A. D.

CURCANII

V. ALECSANDRI

Mirceaștii, 1 Noembrie 1877

Dragă prietene.

Urăsc toate războaiele pentru că le-am văzut grozăvite: atât în Crimeea, cât și în Italia și în Franța, dar mărturisesc că urăsc și mai mult groznicile măcelării ce însângerează acum malurile Dunării și cari amintesc cele mai crude epocale barbare. Pe la noi nu se face măboiu, se măcelărește, se schilodește, se împarte cu rafinării de cruzime: ce întrec invențiile inchipuirii celei mai neorânduite. Baș-buzucii tăe picioarele nenorociților răniți ca să le ia cismele, e destul atât. E adevărat că cismele acestea au un miros care trebuie să se urce la cap; țara e infestată... e piele rusească în aer, după cum e ulei rănced în atmosfera Spaniei. Ești stânjenit, aproape năbușit, căci puhoiul moscovit, care a început să curgă în Maiu, continuă încă să și îndrepte valurile în spre Bulgaria. Tremurile coboară încărcate cu soldați și unelte de războiu, apoi peste câteva zile urcă cu oamneni schilodiți. E o priviște care te face să crezi că omenirea a fost cuprinsă de un acces de nebunie furioasă. E îngrozitor, e ticălos, e de un grotesc amar... căci toate aceste hecatombe omenestii, de ce ca să fie civilizati turcii? ca să se contribuie la bună-starea bulgarilor? Dar nici cel dintâi nu vor să știe de civilizația europeană, nici cel de-al doilea nu ambiționează altă bună-stare decât aceea de care se bucură. Atunci ce dracu se vrea? și ce dracu căutăm, noi românii, în această încăerare? Ce-avem noi comun cu populațiile slave din Turcia, ca să jertfim mai de vieți în cinstea lor? Încă o dată e prostesc, archi-prostesc și amarnic de prostesc!

Ești noi dorobanți, adică bieții noștri țărani îmbrăcați cu o manta umilitărească proastă și cu căciula împodobită cu pene de curcani (podeabă care le-a atras porecla comică de *curcani*), au făcut minni. Prin vitejia lor neașteptată, au știut să facă din această poreclă un titlu glorioș și să dovedească că, dacă de la sublim la ridicol nu e de cât un pas,

*) Publicăm aci sub acest titlu una din scrisorile lui Vasile Alecsandri către Ed. Grenier, despre care am vorbit și în numărul nostru trecut, și cari au apărut în traducere românească, în „Biblioteca pentru toți”.

tot așa nu era de cât un singur pas de la ridicol la sublim. Oamenii aceștia cari după chiar mărturisirea celebrului corespondent al lui *Daily News*, d. Forbes, au o vitejie îndrăznică, și sunt tot atât de valoroși ca acele mai viteze regimente ale Angliei (mărturisire foarte importantă din partea unui englez), acești viteji *curcani*, zic, au dovedit că armata teritorială prețuia tot atât, dacă nu mai mult, de cât armata admirabilă ca pornire, energie, calm și disciplină în mijlocul celor mai ucișigătoare lupte. Ei au dovedit că poporul român avea curajul în stare latentă și că nu-i trebuia de cât un prilej ca să se arate în toată puterea. A fost o revelație!

Și apoi, ce răbdare demnă în mijlocul suferințelor! Ce stoicism antic în fața morții! A! dragul meu, ochii și s'ar umple de lacrimi, dacă și-ași povesti tot ce-am văzut mare și înfrădețăr frumos la poporul acesta. Al vitejii copii! nobilele inimii! se scoboară cu adevărat în linie dreaptă din strămoșii lor, cu adevărat sunt de rasă latină... și iată, e aci o mare mângâiere pentru mine, ori cât de nereparabile ne-ar fi pierderile. Toți răniții noștri n'au de cât un gând, să se vindece cât mai repede ca să se întorcă la Plevna, și se întorc cu durerea încă pe ei: au prins gust de moarte.

Dar să vorbim de altceva... *curcanii* m'ar face să scriu volumul.

INTAIA SCRISOARE

Nepotul meu Costică

Parcă nu-mi venea a crede că ești în copilul de altă dată, copilul cu ochii de cocoare, cu părul auriu, urâțos. Cum te-ai schimbat! Ochii au căpătat o ușoară întunecime, părul s'a mai estompat și sub nasul potrivit, o umbră de puț începe să se deslușească. Și ești plin de ghidaj, ca tatăl! Spui un lucru în vorbe-repezi, chipind des și de te roagă cineva să repeți, înalți din umeri, întinzi gâtul, hotărâtor: „Am zis!”

Stam pe o bancă pe bulevard, sub umbrela unui castan. Plouase și pe frunze scilpeau lacrimi de diamant alb. Te priveam cu coada ochiului. În tine mă vedeam pe mine cel de altă dată, neștiutor și vesel, fără grije de mâne, fără dureri, fără ne-cazuri, cu surăsul veșnic pe buze!

Treceau pe alce femei cu trupurile strânse în haine, cu pași rari, mărunți și nisipul umed scârțâia ușor sub apăsarea pantofilor cu tocurile de-o palmă.

Frigul ne înlăoară trupurile. Din grădina publică vine cântarea tremurată a unei păsărele: Într'un târziu doliul de mouri al cerului se destramă și prin desigur frunzelor de castan tâsnesc săgști de aur înflorind nisipul plin cu ochiuri de apă.

Alece se populează. Pe bănci s'a-șează cei osteniți.

Din fundul bulevardului, din umbra deasă, răsar alte trei umbre, deslușindu-se cu cât s'apropie.

Trei femei s'au așezat în fața noastră. Una galbană la față ca turta de ciară, cu ochii șterși, aproape albi. Una bătrână cu mânie sprijinite în umeri.

În mijlocul celor două, a treia femeie grasă la față, obrazii plini albi ca smântâna, cu ochii ca cer ne-ala, cu capul bine dăltuit, cu peptul în afară.

Te observ cum o sorbi din ochi. Și nu mai vorbești.

Toată inima ta s'a umplut de farmec, ochii tăi is beți de fericire și așa de stăruior o admiră că-mi vine a crede că icoana necunoscutel se va întipări în tine, ca un corp tare într'o pastă moale. Cum lumină

il cade în față chipul ei capătă o strălucire ciudată, fascinatoare. Simți că te-ai hipnotiza cu o ușoară tremurătură de pleoapă, te-ai scoate din minți cu-n sămbure de zimbet pe buze!

— „Vai, nene, ce frumoasă e! la uită-te!”

Da, ai dreptate. E frumoasă... E frumoasă pentru tine! E ca o floare a primăverii crescută la umbra unui copac și ai vrea s'o rupi și îți-milă și s'o lași nu te înduri. Dar priviți-o: se scoală. Naltă, dreaptă, cu capul puțin înclinat pe umărul drept, pășeste maiestros, ca o regină, infundându-se în umbra castanilor. Și tu o urmărești. Acum nu se mai vede! Și tu o vezi mereu, înaintea ta, la trei pași, în fața ta, pe banca unde se joacă razele soarelui.

— „Cum nu pot s'o desenez dragă Nene! S'o fac așa cum e! Cum nu pot!”

Mă gândesc, dragă nepoate, la darul cu care te-a înzestrat natura: A desena! Din câte-va trășători ai făcut un chip, din câte-va țipăi o priveliște, dintr' un trageru ca creionul o caricatură. Un lucru frumos găsește în tine: *foto-graful*. Un codru aplecat de vânt, un amurgit, un răsărit de soare, un pustiu de toamnă cu melancolia lui, o zi de primăvară cu tresărire a ei de viață tânără, găsesc în tine arevărul interpret. Privirile tale stăruior, eugetarea amănunțită a lucrurilor văzute, oprirea pe un muscel să contemplezi depărtările peste care plutește mirajul fin al luminii, ai toate un rost. Și toate aceste predispoziții spre frumos, spre tristeță, spre lumină ca și spre întuneric, unite cu o nestrămutată dragoste ce începe a încolți în sufletul tău neștiutor și tânăr, mă bucură.

Iubeam și eu la vârsta ta. S'ar zice că iubirea de timpurie e o calitate a sufletelor deosebite. Se poate. Dar fiind că-voi să vorbesc de iubire, fiindcă te știu aprins de această scântee ferbinte și nevăzută, iia, ca unul ce sunt pășit să și dau un sfat, pe care dacă l'ar putea urma o să și aducă mult bine. Ești un copil, și vorbești mult: războiesc să și abă răsunet în inima ta. Un altu ț'ar serie: Hai băte, mai las-o cu dragostea! Te-ar face poate „iustos” (iartă-mi expresia), cum m'a făcut la vârsta ta, pe mine. Eu nu. Te-sătinesc să iubești! Să iubești tot ce-i frumos, tot ce-ți poate turbura sufletul, tot ce te poate neliniști, tot ce-ți poate răscobi înșta înșegă. Să iubești femeia cu ochii albaștri ca safirul, ori verzi ca smaragdul, ori negri cum e catranul. Și mai ales ochii negri. În ei, nepoate, vei găsi cea vecinică mințelăscă vrajă, cea îmbătătoare senzație, din ei se va desprinde acel tremur plăcut vieții tale de artist. Umbra mult în căutarea frumosului, colindă fără popas prin lume, urmărește tot ceea ce simte nevoe sufletească și totdeauna îi însătoșat, îi flămând de frumos. Ai văzut necunoscuta aceea de pe bancă? Ți-a plăcut? Ei bine, du-te acasă, închide-te în odăița ta liniștită ca un sieri și cu creionul în mână caută să transpuși din inima ta, pe hârtie, ori pe pânză, icoana ei. Lucrează, întrebă-ți sufletul amoretat, întrebă-ți ochii cari au absorbit aceea frumusețe, șterge, îndreaptă, mai adăogă și când te vei simți răcorit, liniștit ca mai înainte de a o fi văzut, atunci să și știi c'ai făcut o lucrare de artă. Da, iubirea pretințdenea să și fie singura călăuză. Și în iubire însă trebuie să faci iarăși de poți — oare-care alegere. Să te păzești de femeile măritate! Vel zice: mi-a spus să iubesc tot ce-i frumos. Știi că sunt într'o grădină florii fel de fel; unele cu miros suav, adormitor, altele cu miros tare, ce te nebuneste, te apucă dureri de cap ca acel tare miros de mărgăritărele. Așa și cu femeile. Femeia are școala dragostei. Pe când pe o fată

CANTAREA MEA

Unei femei...

*Cantarea mea nu-i murmur de unde line, clare,
Nu-i freamatul ce ngana o dulce melopee
Cand luna si verne-argintul pe florile albastre, —
Cantarile mi-s triste ca marsuri funerare,
Ca frunzele ce toamna se scutura pe-alee
Si mor, cam mor in taina si visurile noastre!*

*Nu mi-i senin norocul ca ceru 'n nopți de luna
Si nu m'asteapta 'n cale nici fericire, nici slavă!
Mi-i inima ruina, iar sufletul in doina!
Si simi treptat in mine zădejdea cum apuna...
Ca toamna mohorata ce cade pe damburavă
Pe capul meu s'asterne al grijilor linfoliu!*

*Inserarea mea nu-i soapla a cântului de seară
Ce cântă o romanță prin ramuri înflorite...
Dorinta mea-i adancă, e tristă, plângătoare,
E ca o serenadă ce tremură 'n ghitară,
E doina care geme în nopți reci, liniștite, —
E zămbetul pe gura unei femei ce moare!*

*Inbirea mea mi-a pacea ce doarme 'n cimitire,
Nu-i farmecul ce luna îl ninge peste dealuri...
Inbirea mea-i furtuna ce clocoțe 'n pădure,
E urletul cascadei, e zbuciumul de valuri,
E țipăt ce nu poate robia s'o îndure!*

*Ferici-vă din calea-mă, femei cu ochi de șarpe!
Inbirea mea nu-i murmur de apă lină, clară,
Ora freamătului ce ngana o dulce melopee...
Inbirea mea e rece ca fundul unei groape
Si-i tristă ca o doină ce plânge 'n prag de seară
Cand toamna își destrabacă veșmântul pe alee...
Cămpulung (pe Grui), 911.*

D. Iov-Solferino.

tu o înveți, femeia și profesor înscu-
sit. Femeia știe cum să te cucereas-
că, cum să te învingă, cum să te ră-
mască, femeia cu surâsul pus, în
fața oglinzii, pe buze, femeia are
gheșugul vorbelor, ba, c'o întorsă-
tură de corp, c'o furișare de ochi,
distinge tot ce-a fost ales, tot ce-a
fost frumos, tot ce-a fost bun, tot ce-a
fost deosebit de tine. Inbirea unei
fete se uită ușor. E roua ce se eva-
porează la ivirea celei dintâi raze.
După o femeie rătăcești toată viața,
după o femeie plângi, după o femeie
ești în stăru să te târâi în genunchi
numai cu să te bucuri c'o mângăiere
pe frunte, și c'o sărutare pătimase,
șărutare lungă, cum numai femeia
știe s'o dea.

De aceea, nepoate, simt o frică
gândindu-mă că necunoscuta ta
poate fi o femeie. În cazul ăsta să te
păzești ca de foc. Și nădăjduesc că
sfatul meu să-ți fie de folos. Ești tân-
năr încă și e bine să ascuți de cei
ce știu mai multe ca tine și să aguci
pe cărarea pe care ei și-o arată. Mă-
dăieți cât e fragedă și poți da ori-ce
formă. Și fiindcă sper să mă bu-
curi cu un răspuns în care să văd
c'ai înțeles spusile mele și care răs-
puns să mă facă să-mi mai scriu,
pană atunci rămân al tău arhivă
care-ți dorăște fericirea pe care ei
n'a avut-o.

D. Iov-Solferino

CUGETĂRI

Oamenii mari au defecte mari.
La Rochefoucauld.

Ascunde-ți inima ca să nu slujească
de țintă.
A. Fournier.

Poet și filosof e acela care cu două
nume deosebite; când unul se desparte
de celalt, e semn de decadență.
Nanetis.

Ambiția uită nestatornicile soartei
și războiului.
Helvetius.

Un om indiscret e ca o scrisoare
deschisă pe care ori-cine o poate citi.
Chamfort.

Lucrează azi, căci nu știi peste ce
piedici ai să dai mâine.
Franklin.

UMBRA

— Umbră și sfârșit —

Părintele Neculai intrase în pă-
dure. Mergea încet cu privirile rotite
prin toate colturile, câte o tremu-
rare ușoară de frunze îl făcea din
când în când să tresară, și atunci se
oprea, privea speriat înprejur, și
pornea iarăși înainte.

Un glas de privighetoare răsuna
undeva, departe, și Părintelui Ne-
culai i s'a părut atunci că aude
glasul preotesei. Tot așa de dulce
canta și ea, cu o voce caldă, pătrun-
zătoare, dar cânta acumă cânta
poate, altuia.

Și mergând așa, cu ochii ațintiți
și mergând așa, cu ochii a-
țintiți în toate părțile, Părin-
tele Neculai se opri de odată, în-
fricoșat. Înaltă, cum la vre-o trei
zeci de pași, văzu mișcându-se ceva
negru. O rază de lumină se furișă
printre frunze și lumină cărarea.
Atunci putu să vadă mai bi-
ne, își plecă capul în jos ca să nu
fie zărit, și mergând cu pași mici,
încet, căuta să deslușească cu pri-
virile umbrele acelea ce se mișcau
pe pământ.

De-odată se cutremură ca sgu-
dit de niște brațe puternice, căscă
ochii mari, bățul îi scăpă din mâ-
nă, și ridicând mâinile în sus, sus-
pină adânc, ca un om ce-și vede fe-
ricirea pierdută.

Erau ei. — Enea Dascălul și cu
preoteasa.

Îi vedea așa cum și-i înclăpuise,
strânsi unul lângă altul; mergeau

nesupărați de nimeni, brațele das-
călului o strângea cu patimă la
piept, și ea se lăsa purtată a tene
la strânsarea lor puternică. Își
plecă capul pe umărul lui și se cre-
dea poate cea mai fericită.

Părintele Neculai îi privea din
urmare, un răs nebul, înfundat, îi
umflă de-odată pieptul și luându-și
bățul de țes, se luă după dânsii. Îi
lăsa să meargă înainte, și el se du-
ceaă încoți, îmbrățișați, spre mijlo-
cul pădurii, către poiana ce se ră-
vea înaintea lor și atunci s'au oprit
când s'au văzut ajuns' la marginea
prăpastiei de la Groapă Lupilor.

Și Părintele Neculai i-a văzut
cum s'au așezat apoi jos, s'a furi-
șat, fără zgomot, până la un copac
gros de lângă dânsii, și cu urechea
ațintită asculta la vorbele lor.

Dar Părintele Neculai n'a putut
să mai rabde arătarea din nainte,
și-a strâns cu putere pumnii tremu-
rătorii, și ca un turbat s'a îndreptat
către dânsii. Pașii lui stricau îi-
nșteea dinprejur, trosniturile de
vreascuri uscate făcu pe Enea să-și
întoarcă speriat capul, și când văzu
la câțiva pași de dânsul pe Pă-
rintele Neculai ce venea mâniat că-
tre ei, s'a sculat repede, și dat un
chiet de-a răsunat ca strigătul u-
nui corc în adâncimea pădurii, și a
rapt-o la fugă.

Preoteasa s'a făcut cum e ceara.
A vrut să strige și ea dar n'a putut.
O văfătată groaznică îi umplu u-
rechile și de-abia a avut puterea să
se scoale în picioare.

— Iartă-mă Neculai — putu apoi
să spună, și se prăvăli în genunchi
la picioarele preotatului, își împreună
mâinile ce-i tremurau de frică și în-
cepu a plânge înspăimântată.

— Scoală-te, femeie păcătoasă! —
se răni Părintele Neculai. Ceri ertă-
re? Crezi că mă îndupleci cu as-
ta! și i-a apucat atunci amândouă
mâinile, a zăcut-o de i-a auzit tros-
niturile oaselor, și ca un nebun, ca
un om pierdut ce nu mai știe ce
face, a țărât-o fără milă către mar-
ginea prăpastiei, a smucit-o iarăș
de mâini și făcându-i vânt a lăsat-o
să se mănăiească în adâncimea plî-
nă de întuneric. Un zgomot surd,
înfundat, câteva trosnituri de lemn
uscate mai porniră dinăuntrul pră-
pastiei și iarăș liniștea se asterne
peste tot cuprinsul pădurii.

Ce-a mai făcut în urmă nu-și a-
duce aminte. Știe atât că s'a pome-
nit abia când se lumină de ziua, în
casa care-i părea acum pustie.

Și cum intră înăuntru, zăpăcit,
cu pași impleticiți, se lăsa zdrobit
p'un scaun, și cu capul plecat pe
spate, rămase așa multă vreme.

Când s'a desmelicit încopa să pri-
vească înprejur. Vedea într'un colț
pantofii galbeni de sărbătoare ai
preotesei, mai încolo, atârnată fru-
mos în cui, rochia cea nouă de mă-
tase neagră ce și-o făcuse de
Paști, iar pe-o masuță, de lângă
fereastră ce da în curte, foto-
grafia ei de pe când era fată. O ve-
dea cu părul pieptănat în codite îm-
pletite ca o coroană de-asupra capu-
lui; pe buze purta un zămbet nevi-
lovat, copilăresc, și privi mând la
fotografie până când o înfiorare re-
ce îi făcu să tresară.

Abia atunci se demsticî, își dă-
da seama de cele ce făcuse, o căin-
ță vie, întepătoare, încopa să-i ro-
dă sufletul, dar era târziu. În min-
te i se arăta întunecimea prăpas-
ției, i se păru c'o vede la picioarele
lui, se sculă înfricoșat de pe scaun,
se frecă la ochi și reperind se spre
ușă eși afară. Aerul dimineții simți
că-i face bine, o adiere ușoară îi
răcoarea fruntea înfierbântată, și
trezimese florilor de salcâm li în-
tiora sufletul.

Zilele îi păreau lungi, desfășgate.
Încet, încet, trecură și Paștile și'n
sat se lăți vorba că preoteasa fu-
gise cu Enea Dascălul. Părintele
Neculai atunci se înfiora, de-l în-
treba cine-va ceva tăcea, nu răspun-
dea nimic, avea teamă de Enea, el
ar fi putut să spuie oamenilor toată
întâmpănarea acea groaznică din pă-
dure, dar trecură săntămâni, luni
întragi, ani de arândul, și pe Enea
Dascălul nu l'a mai văzut nimeni
prin Brusturoasa.

Zece ani a mai stat Părintele Ne-
culai aci, și apoi și-a vândut tol-
casa, pământul, vacile și toate cele-
lalte, și a cerut să-l mute într'un alt
sat. În Brusturoasa, nu mai putea
să stea. Casa, curtea, șoseaua, toa-
te asta îi făcea rău; și-amintea de
femeia lui de-odinioară, fie care colț
de pământ era pentru el o amintire
și simțea că nu putea răbda atâta
durere ce avea să-l doboare.

Și astea toate și le amintea Părin-
tele Neculai în nopțile cele de gro-
ză, când nu putea să doarmă, când
arătări învelite ca în niște cearșă-
furi albe răsăreau din întunecimea
odăii, și când șoaptele line de vânt
ce-i tremurau la fereastră, îi părea
glasul subțire al preotesei.

Și așa se trudea dânsul mereti,
nu-și găsea pace nicăirea, și din orice
colț, din ori-ce parte ar fi privit, îl
răsarea un chip de femeie.

Odată, era o zi tristă, mohorată
ca zilele de toamnă; picături reci de
ploae loveau geamul ferestruel,
când așa veche, putrezită, de la o-
dăiga Părintelui Neculai se deschi-
se, și un om încărnat, cu fața sup-
tă, galbenă, pași cu pași mărunți
și groși pragul. Părintele Neculai
tresări, se ridică de-odată în picu-
oare, și cu o voce răgușită, înfun-
dată, abia putu să striga:

— Enea!
Străbunul rămăse pînănit. Fusesse
cunoscut. Picioarele începură a-i
tremura, privirile i se întunecară, și
o sudoare îi cuprinsese tot corpul.

— Enea, tu vii să-mi turburi bă-
trânețea! — mai putu să spună
Părintele Neculai, și se lăsa groși
pe scaunul din fața icoanelor.

Enea nu putu să spună nimic.
Venise ca să-i ceară ertăre. Rătă-
cise ca un om fără căpătâi prin sa-
tele altora, și acum, când simțea
că pașii i se apropie încet, încet,
către moarte, venea să cerșească bi-
ne-cuvântarea și ertăciunea acului
a cărui fericire i-o spulberase.

— Părinte Neculai... Părinte Ne-
culai... — abia putu să spună;
glasul i se acoperi de un plâns în-
hotitor, gălăgios, și întinzând mâi-
nile ca pentru o rugă, se prăvăli
jos.

Părintele Neculai nici n'a vrut
să se uite la dânsul, și-a astupat u-
rechile cu palmele ca să n'audă ni-
mic, și apoi, a eși afară în ploaia
ce-i înțepa obrazul, a chemat pe Da-
lău și iarăși ca două pribeghi, ca două
călători străini, au pornit-o spre pă-
durea Bogdăneștilor.

Mergea lute așătit, oamenii îi
dădeau bună seara dar el n'auzea
nimic, și doar câte un lătrat gros al
lui Dulău îi făcea să se mai uite
din când în când înapoi.

Ploaia cădea rece, ca prin sită,
întepătoare, un vânt puternic în-
cepuse să clatine crengile copaci-
lor și Părintele Neculai se ducea ca
purtat de vântul ce-i urelia poatele
antrierului.

A luat-o de-alungul șoselei, a să-
rit șanțul adânc, s'a strecurat prin-
tre lanurile de porumb înalt de-î
ajungea până la umeri, a arcat apoi
dealul, s'a pierdut departe prin fi-
vezile cu pruni și s'a îndreptat spre
pădure.

Dulău mergea după dânsul, cu ca-
put plecat în jos, numai lătra a-
cum de loc, și într'un târziu când
intrară în pădure, răzu pe ceaja u-
nui copac, ceva lung, negru, ce a-
lungea în jos și atunci își ciuli u-
rechile.

Inserarea își asterneuse peste toa-
tă firea zăbranicul ei întunecat, o
adiere înceată mișca a lene frunze-
le pădurii și sus, spre înălțimile al-
bastre, stelele parcă plângeau în
licăririle lor tremurătoare.

Și Părintele Neculai mergea în-
ainte, cu pași încurcați, oboșiți, și
nu s'a oprit de cât când a ajuns la
marginea prăpastiei de la Groapă
Lupilor. Aci a răsuflat parcă mai
ășurat, și-a îndoit genunchii, și-a
ridicat privirile către cer și așa a
stat multă vreme, fără să spună ni-
mic, fără să miște, iar când o rază
de lună străbătea întunecimea pră-
pastiei, atunci tresări înfiorat și că-
teva șoapte îi fluturară pe buze.

— Tot o noapte ca ăsta era și a-
tunci!

Dăr iată. Din adâncimea prăpas-
ției se ridică parcă ceva negru, ca
un fum, o umbră ce tremură în lu-
mina lunii, și din ea se desfac așa
ca printr-o minune, două brațe
lungi osoase, fără carne. Iată și un
cap cu dinții rânjiți, cu niște ochi
aprinși, că de foc, și umbra se în-
nalță, vine spre dânsul, brațele a-
celea vor parcă să-l cuprindă, și
Părintele Neculai se ridică în picu-
oare, privește înspăimântat la ima-
ginea din naintea lui, și dând un
strigăt, ca un glas de ertăre, de po-

MAGISTRATII NOȘTRI

D-l C. SĂRĂȚEANU

Foto „Julietta”

D-l C. Sărățeanu, actual procuror general pe lângă Curtea de apel din Capitală, este încă unul din magistratii de carieră cari fac onoare magistraturii noastre.

Trecut prin toată filiera judecătorească, d. C. Sărățeanu ocupă de ani îndelungați înaltul post de procuror general, dovedind totdeauna a fi înzestrat cu toate calitățile cerute magistraturii superioare.

căință, mai privește odată spre adâncimea prăpastiei, și apoi se lasă rostogolit în negura ei... Iar în urmă, ca un răget, ca o chemare jalnică, glasul fioros al lui Dulău spintecă ca un urlet de fiară liniștea nopții.

Mihail Alexandrescu

CARMEN SYLVA

FEMEIA ROMÂNĂ

— Urmare și sfârșit —

O mânăstire, nu departe de Iași, a păstrat numele de *Frumoasa*, fiindcă frumoasa Domniță Ruxanda, petrecu după nunta câteva zile acolo, înainte de a urma pe bărbatul său la Cehrin.

Vasile Lupu nădăjduia că, cu ajutorul ginerelei sale, va putea răsturna pe Matei Basarab și va putea răzbi cele două tronuri a Moldovei și a Valahiei, dar fu hăut pe Dâmboviță, și perdură și un tron și altul. Timuș alergă în ajutorul său, fu victorios și se închise la Suceava.

În acest oraș, Timuș fu lovit de o bombă aruncată de către Vișnovetki, vechiul pejiitor al Ruxandei. Dar răzbunarea acestuia nu-i servi la nimic, căci frumoasa Ruxanda nu se mai mărită. Ea trăi în orașul Rascov pe care i-l dăruie socrul său și nu se întoarse în patria sa de cât pentru un proces cu Dilenii în 1670.

În 1688, în fața trupelor leșăști și cazace, care intrau în Moldova sub Ioan Sobieski, ea se refugii în mânăstirea tatălui său la Neamț. Dar un boer numit Crupenschi, o trădă, aduse cazaci în cetatea Neamțului, unde pe pragul porții, tăiară capul frumoasei domnițe Ruxanda.

Se păstrează încă mai multe autografe de mână sa, mai ales în limba greacă.

Maria Pirtioanca, fiica poporului, a însoțit pe tatăl său în toate luptele sale contra turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voi să o vadă. „E adevărat”, i zise el, că tu ai ucis un turc cu propria ta mână? Nu un turc, ci zece! și mi pare rău că n'am ucis o sută, atâta abia ar ajunge pentru a răsbuna moartea unui părinte!”

Sultanul fu așa de mulțumit de acest răspuns, că-i dădu libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții noștri a văzut tând pe bărbatul său pe ulițele Bucureștilor. Ea luă pe căi

unsprezece copii ai săi, merse la Constantinopole și a ingenuchiat în calea Sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de către aceste douăsprezece persoane în doliu mare. El o cercetă și o întreabă ce putea să facă pentru ea.

„Eu cer capul pașei, care a pus să asasinez pe bărbatul meu”. Sultanul i-l dădu.

Un proprietar vroia să facă o hotărnicie nedreaptă, prin care moșia sa se mărea și despoia pe țărani. El a câștigat pe primar și pe câțiva oameni ai subprefecturii, înjugă patru boi la un plug și începu a trage brazda de hotărnicie.

Țăranii erau toți adunați într-o pădure vecină și priveau la această despoire înceștându-și pumnii.

De odată o femeie, cu copilul în brațe, eși din multime, se aruncă înaintea boilor, puse copilul la picioarele lor și strigă:

„Vor merge peste el înainte de a face această nelegiuire”.

Raporturile între femeia proprietarului și țărance sunt câte odată încântătoare.

Ele se duc la ea când voesc, o îmbrățișează ca pe o soră și-i cer o floare roșie din grădină, o garoafă spre a o pune în cap, un bujor cu care-și freacă obrăjii și bărbia în loc de suliman, când merg la horă, — jocul de Duminică. Ele nu se hotărăsc a servi, căci aceasta le-ar înjosi, și această ocupație o lasă ungueroaicelor și țigăncelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar în meserie. O femeie ceru proprietarului scânduri pentru a face sicrii bărbatului său, dar i aduse 60 bani pentru a avea aerul că i le plătește.

Spațiul mi lipsește pentru a povesti tot ce am văzut în timpul războiului.

Un nenorocit băet, pe care l'am îngrijit în baraca mea în timp de 4 luni, muri în brațele mamei sale în momentul când eu eșeam din sală. Ea începu a suspina și a țipa. O doamnă i puse cu blândețe mâna pe umăr și-i zise: „Nu țipa! Noi am voi să nu știe Regina pentru câteva ceasuri moartea fiului tău!”

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am văzut căutând pe bărbatul lor până în șanțurile dela Plevna prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe sau rufe, și încă căutându-l din spital în spital când află că era rănit, stând în picioare la căpătâiul lui zi și noapte, fără a îndrăzni măcar a se pune jos.

Cu părere de rău mă las de a povesti în amănunțimi, numeroasele și încântătoare întâmplări ce se găsesc în cronicari și acele pe care le-am văzut cu proprii mei ochi. Eu n'am putut să arăt, decât spicuiind, pe femeia română de prin veacuri. N'am putut decât să ridic un mic colț din vălul acestei istorii așa de puțin cunoscută și așa de interesantă, în care femeia a jucat un rol așa de însemnat. Aș putea umplea un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țăranceli, a acestor ființe răbdătoare și devotate, care lucrează la câmp vara, și iarna la meșteșug. Ea toarce, coase, brodează costume mărețe care strălucesc de albeață și de culori armonioase la razele soarelui strălucitor. Ea nu zâmbește de cât rar și se vestejește repede, sub povara muncii prea grele și sub povara multimei copiilor.

Seriozitatea sa e impunătoare și atingătoare în același timp, când nu se schimbă în asprime, ceia ce se întâmplă țărancelor bogate, care apăsă greu pe cele sărace și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajută între ele în chipul cel mai mișcător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe ale satului și-i împărtășesc. Ele numesc pe copii adoptați: copii de suflet.

Dacă această țară există încă, în urma atâtor invazii, femeilor li se datorește. Ele au fost păzitorii limbii, religiunii, tradițiilor sale. Sunt o grămadă de legende, de vechi balade, adunate de către scumpul și neuitatul poet Alexandri care naves-

tesc actele de curaj și de devotament ale femeii române.

Să nu vă înșelați, văzând-o jucând ca o poloneză și auzind-o vorbind ca o parisiancă. Cultura străină n'a schimbat-o. Ea e încă aceeași soție aprinsă și ambițioasă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea intrunește pe lângă aceste, alte calități tot așa de mari; ea e o delicată îngrijitoare de bolnavi. Trebuie să o vezi îngrijind pe țărani săi ca un medic și conducându-și moșia ca un om de afaceri.

Femeia română nu socotește jertfele sale. Ea le găsește naturale. Ea a uimit pe medicii străini în războiul dela 1877.

Ea se lipsește de tot pentru a da o educație copiilor săi. Ea e naivă și vicleană, nepăsătoare și prevăzătoare, cel mai bun prieten al bărbatului său și cel mai îngrozitor vrăjmaș al lui, îndată ce sunt în dușmănie. Alexandri zice că soarele caută să pătrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsa flacăra sa în marele lumini a ochilor lor.

Limbajul lor e bogat și înflorit ca toate limbajurile Orientului, măriniția lor nu le îngăduie nici odată a ținea socoteli. Inima le biruește în totdeauna.

Larga broboadă care le învălue cu austerile sale îndoituri, dă trăsăturilor și mișcărilor sale o măreție antică; și maternitatea îi pune pe frunte o diademă invizibilă.

„Mama mea, măicuța mea!” era strigătul răniiților în timpul lungelor zile și nopți de suferință. Dar și găsea la căpătâiul lor cui să adreseze suspinele lor.

Nici una n'a rămas în urmă. Mama de bună familie au părăsit eleganța și mângăierea bărbatului spre a se așeza într-o colibă, lângă sala unde genceau răniiții; frumoasele dame de lume, țineau în brațele lor pe sârmanii turci, care mureau de tifos negru, cea mai îngrozitoare din toate boalele molipsitoare.

Nu se observa nici slăbiciune, nici dare înapoi, nici șovăială. Infruntă infecțiunea și merg să îngrijească pe copilul bolnav de difterită sau de scarlatină a prietenei nebună de frică.

Copila română, în vârstă de doi ani, cu marii ochi melancolici sub părul cel negru, cu un limbaj limpede și curat, e de o precocitate surprinzătoare. La vârsta de 5 ani, ea e mica mamă a fraților și a surorilor sale. La opt ani e aproape o fată mare. Ea nu se mai mărită la douăsprezece ani fiindcă legea nouă o oprește, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor, căci trebuie o esire priosului care se frământă sub aceste plete bogate, sub aceste mari sprincene, cuminti și încântătoare.

Sunt patruzeci de ani, când intrând într'un salon rămâneai surprins ca nu găsești de cât frumuseți perfecte.

Dar atunci viața era simplă. Astăzi ea a devenit grea. Fetile de zece ani împărtășesc deja grija părinților lor și știu prea bine că lucrurile nu sunt așa de frumoase în această lume.

Jerifele și suferințele poate sunt folositoare spiritului, — fie, — dar de sigur vătămătoare dezvoltării corpului care nu mai crește ea o frumoasă floare fără de griji și liniștită, fără a mai vorbi de plăcerile lumești, ce nu se cunoșteau altă dată și care au ajuns tot așa de amănitoare și tot așa de luxoase ca și în celelalte țări.

Dar e cu neputință a se opri, mai ales în o țară care a făcut sfârșit supra-omenești pentru a fi într'un timp așa de scurt la nivelul de dezvoltare a celorlalte țări. Fatal trebuie să cadă în multe greșeli, să lungece pe marginea multor prăpăstii, să se înămolească în primejdii neprevăzute. Vârtejul v'au cuprins scumpele și mult iubitele mele române, pe care eu v'am studiat cu toată puterea mea, cu tot sufletul meu și pe care eu mă bizui în viitor, voi care n'atți lăsat a se scufunda țara noastră de atâtea invazii. voi i veți da încă

eroi ai cugetării și ai săbiei, voi i veți da încă mame nobile și măndre având în ele toată seva acestui pămant bogat și producător care l-a purtat și hrănit.

Mame române! voi, care ați plâns atâta când ingerul distractor a trecut peste noi cosindu-ne familii întregi, răpindu-vă tot ceia ce voi iubiați, voi, care ați luptat ca să faceți din fiii voștri oameni, voi care nu dați îndărăt când e vorba de a înainta, mame române, viitorul e în mânele voastre!

Din măruntaele voastre renaște această țară, a cărei ursită viitoare nu se știe, dar care trebuie să dea nota sa în concertul civilizațiunei europene.

Mame române, păzitoare a celor mai scumpe comori, vouă vă sunt încredințate aceste mâini pentru care atâtea veacuri au luptat și au suferit!

ROSTUL VIETII

De dorul altor clipe dragi
Adesea plângi îndurerată
Și par'că simți că ți s'a stins
In suflet visul de-altădată.

„Și zici că'nchisă-i de pe-acum
Cetatea sufletului tău,
Că stoluri, stoluri te cuprind
Pe rând părerile de rău?”

De ce să plângi în viața toată
Pe urma unor vise moarte?
N'auzi că sufletul te'ndeamnd:
„Iubește, cântă mai departe!”

„Primește'n inimă seninul
„Stăpân pe'tinderile-albastre
„Șal dragostei fior în suflet
„Căcești rostul vieții noastre!”
Florea Graur

LITERATURA UNGARĂ

CUPEUL INCHIRIAT

de
SIPULUSZ

Acum câteva zile a deraiat un tren, însă — din fericire — nu s'au jertfit decât patru oi. Duminecă noaptea moțaiam singur în redacție, când telegraful ne înștiință această nenorocire. Tocmai în acel moment mă gândeam să scriu un articolăș prin care voiām a propune interzicerea importului portocalelor (fiind însărcinat a scrie articolul). Dar telegraful mi schimbă gândul. Mai bine e a ataca pe ministrul căilor ferate și a apăra personalul de tren, care e atât de împovărat, atât de obosit și care nu e direct responsabil de aceste nenorociri.

Articolul apăru în jurnal și care-l citea îl admira pentru sgomotul ce făcuse cele patru oi ale vreunui necunoscut.

Articolul probabil a avut un oărecare efect printre competenți, căci după anchetă întregul personal al trenului a fost achitat.

Aproape uitasem întreaga istorie, când deodată mă pomenesc cu conductorul de tren, în redacție, întrebându-mă:

— Dv. a-ți scris acel articol?

— Da eu.

— Fii bun domnule și primește mulțumirile mele. Eu eram primul inculpat și totuși am fost achitat în urma articolului dv.

— Vă felicit. Ce doriți?

— Voesc să vă arăt exprimarca mulțumirei mele.

— Prin ce?

— V'am adus o cheie care descuie orice broască. Cred că ați observat că multe cupeuri în vagoane au etichete: „Compartiment pentru servitor” sau „Compartiment închiriat”. Ei bine, vă pot asigura, că foarte adesea acele compartimente nu sunt întrebuintate.

— Nu? ce spui!

— Da, chiar eu o spun. Și dacă voiți a călători mai comod, deschideți unul din acele compartimente, ocupați-l și deschizând ușa nimeni nu vi se va opune, nici chiar dracul.

Natural, primii acel dar cu multă bucurie.

În dimineața următoare călătorii spre Pozsony spre a participa la celebrarea unei căsătorii. Mă preambulam pe peron purtând în mână un mic pachet și căutându-mi un compartiment mai convenabil. În sfârșit observai un cupeu mic cu eticheta „Compartiment închiriat”. Liniștit deschiseși ușa și-l ocupați.

În cupeu dormea un domn. Dar el se deșteptă auzind zângănitul ușei; mă salută și-mi zise:

— Dacă ași avea o mie de livezi cu pământ arabil acoperit cu acțiuni creditoare, mai preferabil l'ași semăna cu ovăz, și l'ași furniza armatei!

— Ați face foarte cuminte — zisei eu indiferent.

Apoi străinul băgă de seamă că ușa e deschisă, mă salută și fugi repede. Zămbii gândindu-mă că poate și el avea cheie la fel ca și mea și crezând că eu sunt posesorul acelui compartiment, fugi.

Inchiseși cu îngrijire ușa, trăseși perdelele și mă așezai binișor bucurându-mă de sgomotul de pe peron, de strigătele a sute de călători pentru cupeuri.

Trenul se puse în mișcare și nu se opri până în Vaco. Acolo spre marea mea mirare, ușa se deschise și zării un domn îmbrăcat în doliu și urmat încă de două persoane.

— Fiți bun și dați-vă jos imi spuse domnul, amabil.

Am avut o presimțire rea. M'am scoborât din vagon.

— Sunteți dela căile ferate? Il întrebați neliniștit.

— Eu? Da, — răspunse după o scurtă ezitare.

— Trebuie să plătesc vreo amendă?

— A, nu, nu; dar fiți bun de mă urmează.

— Unde?

— Cu mine.

— Pentru anchetă? Atunci voiți perde trenul!

— După o oră vă sosi un altul.

— Lasă la o parte glumele! Iti spun numele și adresa și puteți îndeplini procedura contra mea; poate nu mi-e necesară prezența?

— Din contră e necesară. Din păcate legea e lege.

Apoi, ne aflam în fața stațiunii. Curios, o trăsură închisă ne aștepta acolo.

— Poftiți intrați!

— Unde, în iad să intru? E într'adevăr absurd!

— Cei doi servitori mă prinseră și înainte de a mai putea zice ceva mă împinseră în trăsură. Ei se așeză alături de mine și d-l îmbrăcat în doliu se așeză în fața mea.

Gândurile ca fulgerul se goneau unul pe altul. Dacă am trăi în secolul al XII ași putea crede că contesa care mă iubește m'ar lăsa să mă prade cineva — sau vreun monarh german, care își înrolează astfel arma sa. Dar astăzi ca cineva să fie prădat — fie el ori cât de frumos — regretăm însă că atari contese nu mai există în lume.

Ce mai poate fi și astă?

Prostul de mine, lăsasem să fugă din cupeu un nebun nepericulos care călătorise până aici și eu îi ocupasem locul. Groaza mă cuprinsese. Cum să scap din cursă?

Mă purtai liniștit.

— Mă duceți la ospiciul de nebuni? întrebați pe d-l în doliu.

— Nu, dar în sanatoriul d-rului Fuchs.

Eram curios să aflu dacă eram considerat nebun de legat sau numai idiot.

— Da? Și acolo se găsește nebuni?

— Nu, numai bolnavi de nervi și tantaziști naivi.

— Și pe mine unde mă orânduieți? D-l în doliu mă privi cu ezitare.

— După cunoștințele mele dv. țineți de secția nebunilor nepericuloși.

— Și care mi-e mania?

— Că d-ta ești Rotschild.

— Vezi, asta nu-i o nebunie. El ar fi și mai nebun, dacă ar avea mania că el sunt eu.

D-l în doliu nici nu mai zâmbea. Desigur că auzise mult mai multe nebunii.

D-l Fuchs tocmai ne aștepta pe terasa Sanatoriului, privindu-ne cu surprindere.

— Imi aduceți pacientul?

Probabil d-l în doliu îi făcu semn pe la spatele meu, căci deodată înfățișarea d-lui Fuchs se schimbă.

— A, da — murmură — vino te rog în cameră mea.

Print'o fluierătură din țigălarie înștiință pe ceilalți, să rămâie afară, iar noi trecând în camera lui de lucru zise:

— D-le Baron! Câte bancnote braziliene să aruncăm pe piața pariziană?

Consultându-se, mă privi, iar eu îl pironii cu privirea.

— Acțiunile căilor ferate Damask-Bagdad au ajuns la 275 lei. Se va mai urca valoarea lor?

Oare omul acesta a înebunit? Privii de jur, împrejur, cam cu ce m'aș putea apăra dacă i-ar veni din nou furia.

— D-le Baron, am onoarea de a vă remite darea de seamă anuală a minelor de aur din Rio-de-Janeiro.

Și imi arată o hartă albă. Deodată mi se luminează mintea. A, vrea să-mi escite mania că eu sunt maronul Rotschild?

— Bine, bine amicului meu, zădarnică ț-e truda, eu nu sunt acela pe care-l cauți.

Și îi povestii întreaga mea întâmplare, dela început până la sfârșit. Fața lui din ce în ce devenea mai tristă și în sfârșit i se desenă pe față o disperare adâncă.

— Frumoasă treabă. Mi-ați dat drumul nebunului și medicii îl așteaptă în camera de alături, ca să-l consulte.

Enervat se plimba în sus și în jos prin cameră.

— Ce să facem? Aș putea spune că mi-a fugit nebunul? Desigur că mi-ași pierde reputația și institutul meu ar pierde mult. Ce să facem, ce să facem?

Acum se opri înaintea mea.

— Numai dumneata mă poți ajuta. Mai prefă-te puțin nebun.

— Te rog, înțelege-mă. Numai în timpul consultului.

— Dar ce veți face cu părerea medicală, relativ la mine? Dar eu nu sunt acela pe care-l așteptați.

— E același lucru. Dacă pacientul se va întoarce, voiți face în așa fel ca să-l asculte și pe el.

— Spune că pacientul nu a venit încă.

— Știu că d-ta ești aici.

— Dar eu nu sunt nebun!

— Aceasta e de puțină importanță. Mi-ați cauzat multe neplăceri și datorită dv este de a mă scăpa din încercătură.

Eu genui: Fie!

— Acum fiți serios. nu uita de mania lui Rotschild.

Peste cinci minute mă aflam în fața medicilor. Cei trei medici mă bătrâni mi-l prezintă pe Fuchs ca pe un sfințic al bursei Parisiene.

— Ah! da Parisienii? En français si-l vous plait.

Și vorbiți cu ei în limba franceză. La fiecare întrebare răspundeam în franțuzește și ei dădeau din cap. După multe întrebări, când aproape devenii furios, plecară. Fuchs spuse între să mă declare nebun ce nu se mai poate însănătoși. Al treilea medic, dintr'o privire, mă constată că sunt idiot.

După ce luai dejunul cu amicului meu, mă grăbiți să plec la gară, ca să mă întorc la Budapesta.

Trenul tocmai se opri; de odată

mă și repezii într'un cupeu unde dormea numai o singură persoană.

Trenul își începu mersul. Cel ce dormea se sculă. Dumnezeu meu! unde mai văzusem pe acest om? Ah! Acesta-i nebunul meu, care mi-a fugit astăzi de dimineață.

— D-v. ați fost în Vaco? Il întrebați cam incurcat.

— Da, răspunse el liniștit, — am venit cu trenul accelerat și mă întorc cu primul tren.

(Deci dimineața se afla în tren).

— Ce ați făcut în Vaco?

— Cumpărați castelul episcopului.

— Sunteți așa de bogat? Sărmanul râdea fericit.

— Vă închipuiți cu cine varbiți? Imediat imi reamintii.

— Probabil am onoarea de a vorbi cu baronul Rotschild?

— Da, eu sunt. D-v. sunteți sărac?

— De ajuns.

— Bine-voiți a primi. Și imi dete o hartie albă.

Eu o primii. În acest moment, un domn îmbrăcat în costum de vânatoare, deschise ușa și strigă:

— A, aici cupeul e aproape gol.

Și se așeză fără a saluta, cu pălăria de vânatoare pe cap. Înfațișarea cunoscutei mele începu să se schimbe. Apoi se întoarse către vânător și zise:

— Acsultă, ia-ți pălăria, eu sunt baron!

— Mi-e egal chiar dacă ai fi și împăratul Chinei.

Auzind aceasta, omul meu se sculă și dintr'o lovitură dete jos de pe cap pălăria vânătorului, care sări și voi să atace pe nebun. Scărșind din dinți, se infuriă... și trăsese resortul de alarmă. Trenul se opri la moment, într'o groaznică ciocnire; călătorii săriră repede jos și strigați, după un doctor, căci un nebun s'a răsvrătit.

În acel moment apărui în ușe, știți cine? Unul din cei trei medici, cari mă consultase și mă declarase nebun ce nu se mai poate însănătoși. Făcu semn și intrară doi conductorii viguroși cari apucându-mă imi legară mâinile cu curele. Cu cât țipam și mă sbăteam mai mult cu atât mă strângeau mai mult curelele. Aproape leșinați de furie și durere.

În așa hal am ajuns la Budapesta unde dădui explicațiunile eroareii, înainte de a fi reexpediat în sanatoriul d-lui Fuchs.

Morala acestei întâmplări. — ah semenilor, — e să călătorim în compartimente închiriate numai atunci când l'am plătit sau când suntem nebuni.

Traducere din limba ungară în esperanto de d-soara *El. Fatudi* și din esperanto în limba română de

Miluța Simion

PROVERBE

Poale lungi și minte scurtă.

Capra sare masa, iada sare casa.

Cu o floare nu se face vară.

La Paști toți câinii umblă cu covrigi în coadă.

Uita-te la față și-i întreabă de viață.

Mai bine azi un ou de cât la anul un bou.

MANILE SCRITORILOR

Să aruncăm o privire indiscretă în camerele de lucru ale marilor noștri scriitori, — zice Chapar.

Jules Lemaitre fumă peste măsură. „Nu mai fuma”, i-a zis doctorul. Autorul îl ascultă, dar un neajuns foarte grav: când se așeza la masa sa de lucru, fără țigare în gură, nu putea să lege o frază. Acțiunea

de a fuma îi devenise indispensabilă

Galeria scriitorilor români

D-l OCTAVIAN GOGA

Ilustrăm azi galeria scriitorilor români cu portretul d-lui Octavian Goga, poetul ardelean care a cucerit atât de repede loc de frunte întra scriitorii neamului.

D. Octavian Goga este prea cunoscut la noi în țară spre a mai fi nevoiți a-i face aci biografia. Distinsul poet este și un luptător fruntaș pentru cauza românilor din Transilvania, între cari își desfășoară cea mai intensă activitate.

lă pentru ca să scrie. El luă hotărârea de a nu mai fuma de cât când scria.

Una din manile cele mai răspândite, la literați, constă în a nu putea să scrie de cât într'un costum special, Bolzac lueră, timp de mai mulți ani, îmbrăcat cu o rasă de călugăr. Dumas fiul scria întotdeauna în pantalonii de zuav și în cămașă de flanelă. Geniul lui Théophile Gautier cerea un halat și o tichie pe cap, acela al lui Coppée cerea întotdeauna o haină roșie, și acela a lui Sardau o tichie pe cap, pe care n'o părăsea sub nici un pretext.

Milton, pentru ca să compună „Paradisul pierdut”, se acoperca c'o manta veche de lână. Buffon era foarte corect: nu putea să scrie de cât în haine de ceremonie, cu cămașă și manșete de dantelă, și c'o sabie alături. Catulle Mendès nu era mulțumit decât când era în cămașă; vara că și iarna, el scotea redingota, cravata, gulerul și vesta și ședea în cămașă de flanelă și în ghete.

Victor Hugo, în căldura compoziției, umblă murmurând; el scria în picioare, aruncând pe jos foile.

— Poemele mele, zice Mistral, le-am compus pe toate umblând. N'am făcut niciodată versuri stând. Cred că legătura corpului e favorabilă a face să se nască ritmul și ideile.

Pentru Ampère, mersul era indispensabil. Eminentele sale facultăți și verva sa dispăreau când se așeza în fața biroului său.

— A sta, zice el, înaintea unei mese, cu condeiul în mână, este cea mai penibilă și cea mai brută meserie.

Catulle Mendès, în focul compoziției, se plimba prin odaie și pe urmă venea să scrie la biroul său.

Pentru unii acest exercițiu modest nu era indostulător: înainte de a se așeza la masa de lucru, el recurgea, ca Richelin, la altere și trapeze, sau, ca Haraucourt, la altere și la exerciții de bocs, etc.

N. N. Herjeu

DIN HAZUL ALTORA

Nevoie de liniște

La herărie, între doi prieteni de demult:

— Va să zică ț-i-ai trimis nevasta la Sinaia, de pe-acum?

— Da, dragă. Poți să te odihnești puțin.

— Uvea nevoie de odihnă nevastă-ta?

— Ea? Ași! Eu aveam nevoie de o dihnă.

Ș E I N A

Roman original de I. ANDREI

— URMARE —

VI

Mecanicul care privea de jos, rămase înmărmurit de curajul acestui om ce se avânta de odată în necunoscut, fără nici o școală de pilotaj, fără nici un exercițiu pregătit de mai înainte și era îngrijat.

În câteva minute aparatul se micșoră atât de mult, încât la orizont, departe, nu se mai zărea de cât ca un punct, negru, mic, cu forme nedefinite, până ce dispăru cu totul parcă înghițit de haos.

Hangarul părea acum pustiu, prea mare și trist, fără pasărea aceea ce-i da rostul acolo, în mijlocul câmpului, iar în tăcerea greoaie ce plutea în juru-i, mecanicul cu câțiva curioși ce se adunaseră în grabă, priveau în depărtare cu tristă, cu teamă.

Pe dată începu a curge lume din târg... Din toate unghiurile alergau cu grabă, găfâind, ca și cum o apă i-ar fi alungat la șes.

O singură vorbă strigată de câțiva copii, fu de ajuns să trezească acest puhoi.

Sute de inși se strânseseră în jurul hangarului, gălăgioși, cu mișcări nervoase.

De odată câțiva mai atenți strigară scurt: „Se vede”, și toată larmă încetă.

Acum priveau tăcuți cu toții, cu gaturile întinse cu ochii măriți în orizontul îndepărtat.

În adevăr, din când în când se zărea la sud un punct negru mic, ce apărea câte odată, apoi iar dispărea în zarea albastră negricioasă.

Punctul devenea din ce în ce mai vizibil și se putea deosebi, mai bine, mai lămurit, cum plutea într-un sbor sigur, elegant.

Se apropia cu o tuțeață vertiginoasă, urmat de o cortegiu de păsări, ce se rotăiau în jurul acestui îndrăzneț musafir al aerului.

Putea să fie la o înălțime de 200 metri când se afla deasupra mulțimei. Făcu un viraj elegant și acum se rotea deasupra acestei mulțimi, întocmai ca o pasăre de pradă, ce-și vede cuibul înconjurat.

Un „ura” puternic porni din pepturile mulțimei infierbântate, ce-și perduse tot calmul tipând, strigând ștită din minți.

Dinulescu nu se coborî, ci o luă în linie dreaptă, ca și cum ar fi avut gând să ateriseze lângă coastă, departe.

Și lumea îl urmărea, cu pălăriile ridicate, cu batistele fluturând, fugind și dând unii peste alții.

Când ajunseră la pârâul din mijlocul șesului un moment părură că se vor opri, dar unii pășiră prin apă și trecură dincolo, udati aproape până la brâu. De odată mulțimea se cățăra și ea de malul înalt și ajunsă sus o luă iar la fugă...

Atunci Dinulescu care părea că calculase păcăleala, făcu iar un viraj, și veni grăbit lăsându-se în jos în fața hangarului liber, despresurat. Aterisirea o făcu atât de încet, de părea un porumbel ce se lasă înșecat la vre-un izvor de apă.

Când zgomotul motorului încetă și Dinulescu sări din nacela, era îmbujorat ca și cum un ger strâns în-ar fi biciuit fața și în adevăr spunea el mecanicului, aproape înghețase sus.

Fu un adevărat delir. O sărbătoare cum nu se mai văzuse în târgușorul acela liniștit și Dinulescu era eroul, era promotorul acestei enervări.

De pe dealuri, pe drumurile ce se văd ca niște dăre albe șerpuite, se vedeau cete de țărani scoborând la vale grăbiți, alergând să vadă „drăcovenia”, cum ziceau ei, — ce se ridicase de odată fără veste din mijlocul acestui târgușor.

Era într-o Duminică dela începutul lui Septembrie.

În târgușorul acesta atât dată atât de tăcut, acum era imbuzeală cum nu se mai văzuse vreodată.

De cu seară sosise lume din orașele cele mai depărate și pe șoseaua prăfuită, încă tot mai curgău trăsuri, automobile, care cu boi și oameni pe jos.

Pe câmpia întinsă din josul târgului, erau îngrămădite, până în depărtare, care și trăsuri, și mii de oameni furnicați printre ele, cu o grabă, cu un neastâmpăr de copii.

Veniseră și oameni competenți, aviatori, sportmanii, care erau surprinși, erau nerăbdători să vadă aceeași minune, să vadă în fine deslegată problema atât de căutată până acum, pe care o trâmbețau ziarele cu atât entuziasm.

Aceștia toți erau îngrămădiți în jurul lui Dinulescu, care cu bunăvoință, cu modestie, le da toate amănuntele.

Când cerură să le arate și lor „nivelatorul”, această minune, prin ajutorul căreia aparatul se cumpănă atât de bine, el îi rugă să nu mai stăruie, căci îl va arăta mai târziu. Îi mai trebuia o mică modificare, pe care credea că i-o va aduce și în urmă îl va da în vileag.

Acest om, care mai înainte părea atât de închis și preocupat, acum devenise de o limbuție de palavrăgiu. Po făța lui până atunci întunecată, era întipărită o voloșie greu ascunsă, iar în ochii lui negri se citea entuziasmul ajuns la culme. În mișcările lor iuți, săgetoase, păreau că scânteiază.

Un vânt uscat începu a clătina copacii îmbătrâniți, care-și cerneau frunzele roșcate cu duloșie, cu părerea de rău după o viață trăită.

Prin aer câte o păsărică se avânta până mai sus, apoi se lăsa în jos grăbită, fricoasă.

După toate semnele, arăta să înceapă vreo furtună și aceasta indispucea pe toți.

Dinulescu dădu ordin mecanicului să scoată mașina și cu ochii măsură văzduhul. Părea că-l roagă să mai aștepte puțin.

Era în prada unei enervări cu greu stăpănită și când mecanicul îi văzu astfel se apropie de el și-i șopti cu îngrijorare:

— D-le Dinulescu, ia seama... Ar fi bine să mai aștepți puțin, căci vedeți, vântul începe să se întetească.

Același lucru îi rugară și cei din anturajul lui; el însă, nerăbdător, măsura în neștire zarea... Apoi privirea lui rece căzu peste acea mare de capete ce încremenise la ivirea acroplanului.

Ochii lui cercetători păreau că-l căuta pe cineva, căci se mișcău rotitori, nervoși, și o lucire se văzu în fundul lor întunecat. O licărire scurtă, plină de înțeles, trecu ca fulgerul prin ei. La câțiva pași de dânsul era Șeina care îl învăluia cu o privire galeșă, cu o duloșie de mamă ocrotitoare. În ochii ei lucitori se citea o rugă, o dojană pentru îndrăzneala lui.

Ei însă, în entuziasmul ce pusese stăpânire pe ființa lui nervoasă, îi trimise o sărutare și puse motorul cel mic în mișcare.

În zumzetul acela sfărăitor, își poștrivi liniștit cascheta, își trase mânușile și sprinten sări în nacela.

O apăsare cu piciorul pe pedală și aripile începură să bată aerul cu o tremurare ușoară.

La început mașina se ridică încet, lin, dar mai pe urmă, intrând în vârtoarea vântului, se suia amețitor. Vântul ce sufla cu putere o ri-

dica pe dedesupt și mașina se înălța ca o săgeată.

Mulți începură să tipe, să răcnească cât îi ținea gura, să oprească, să se coboare, dar cine auzia??!

Când ajunse ca la o sută de metri înălțime deodată se repezi înainte, cu o tuțeață pe care cei de jos o calculau la două sute de kilometri pe oră, și cu foarte puțin să fi greșit.

Impinsă dela spate de vântul ce aproape se schimbase în furtună, lunecă întocmai ca un vultur ce se repede la pradă.

Când dispăru la orizont, prin mulțime trecu un fior de groază și o întrebare mută se citea pe fețele tuturor.

Câteva binoculi mai cercetară câteva timp zarea, apoi totul intră în tăcere.

Mulțimea nerăbdătoare începu comentariile, iar vântul suflă cu atâta tărie că îndoaia crăcile copacilor, ce se sbăteau plângător, cernându-și frunzele lor moarte.

Trecu mai bine de o jumătate de ceas, într-o așteptare chinuitoare, când cei cu binocurile strigară:

— Vine... Vine... și ochii tuturor se îndreptară în spre zarea îndepărtată, că și cum ar fi voit să o găurească, să o despice.

Târziu abia putură zări un punct negru, nedefinit, ce juca pe dinaintea ochilor, apoi dispărea iar în nemărginitul cețes.

Mai târziu începu să se distingă, să ia formă și un sentiment de bucurie trecu prin mulțimea care, cuprinsă de delir, tipa întruna:

— Iată-l, vine... vine...

Se cunoștea după salturile lui, că luptă în contra furtunei din față cu toată puterea ei.

Venea spintecând aerul cu tuțeață, și umflat de vânt în coaste, se pleca când pe o aripă când pe alta, ca unele păsări, ce se trudesă să zboare contra curentului puternic.

Era la o înălțime destul de mare, însă se putea desluși acum bine.

Câțiva ghiduri, strigară deodată: — Eretele... Eretele... și nici nu se putea o comparație mai justă.

Deodată, din pepturile acestei mulțimi, prinse în delirul admirației izbucni un singur strigăt... „Eretele. Eretele, și se repeta din gură în gură.

Când ajunse deasupra câmpiei, coborî deodată în jos, și, ostenit parcă de atâta muncă, se lasă ușor să lunece până lângă hangar, unde aterisă domol.

Dinulescu, aproape înghețat, cu ochii roșii de vânt, părea amețit, buimac.

După ce înveli cu grijă „nivelatorul”, aparatul acela pe care îl păzea cu atâta sfîntenie, sări greoiu jos, unde sportamarii pasionați îl luară pe sus ca pe un trofeu, urmași de tunetul asurzitor al mulțimei infierbântate.

Era pe la unsprezece, și soarele care un moment părusă că vă peri sub niște nori plumburii și groși, acum strălucea din toată puterea lui.

Vântul chiar se mai domolise, și furtuna ce mugea mai înainte, parcă nu avusese alt scop decât să pună la încercare mașina acestui inventator și sângele lui rece.

Și astfel acest târg, uitat, ascuns în valea lungă a Zeletinului, se putea mândri că adăpostește pe unul din cei dintâi cuceritori desăvârșiți ai aerului.

Numele lui Dinulescu trecu din gură în gură și în câteva zile ajunse aproape universal; căci oamenii care îl văzură sburând cu atâta siguranță, vitejii aceștia care se avântaseră în văzduh pe mașinile lor primitive, îl judecară îndeajuns și cu mândrie națională, înăscută, trâmbețau în toată lumea reușita compatriotului lor.

Dacă el se bucura, era în culmea entuziasmului, se gândi că ar fi nedrept să lase în umbră pe aceea care se sacrificase necondiționat la îndeplinirea operei lui, pe aceea care își furase singură avutul spre a-i

putea ajuta să arate lumii întregi puterea genului lui.

Când avusese planurile gata, și apelasă la un amic căre moștenise o avere de câteva milioane, acesta îi răspunsese cu o ironie nestăpănită, că „n'ar fi nebun să svârle paralele pe fereastră, când ar putea face ceva mai bun”. Cee ce nu l'a împedecă, ca peste câteva nopți, la un tripou, să piardă mai bine de cincizeci de mii de lei.

Atunci își dădu el seamă că va lăncezi încă multă vreme cu planurile în buzunar.

La dejunul ce se servise în onoarea lui, când fiecare cu entuziasm, cu dragoste nețărâmurită, îl felicita și-l ura încă multă izbânzi, el se sculă liniștit, și în tăcerea adâncă ce se făcu, mulțumi călduros, și nu uită să adauge:

— D-lor, dacă astăzi e cea mai frumoasă zi din viața-mi până acum obscură, dacă am avut puțința să însemn un punct în această știință, dacă în fine mi-am realizat cea mai mare ambiție ce mă stăpânea de atâta timp, nu vreau să uit pe acel ce m'a ajutat, sufletul nobil și hotărât, care fără nici o condiție, mi-a pus la dispoziție capitalul, cu care să pot face ceea ce vedeți. Și, d-lor, vă rog să-mi permiteți un capriciu, o originalitate de american, zise el cu un zâmbet pe buze. Pe la patru voiu sbura din nou, și atunci voiu lua cu mine și pe acel misterios tovarăș; iar până atunci să-mi dați voe să nu-l numesc. Va fi o surpriză mai plăcută.

Ca fulgerul se împrăstie vestea, că Dinulescu va mai sbura, și lumea ce începuse a se împrăstia, alergă acum din nou, să-și ocupe un loc mai bun, mai aproape de hangar.

Jandarmii secției locale se luptau din răspuțeri cu acest puhoi ce se îngrămădea, se strivea și curgea ca o apă năprasnică când i se tăe zăgăzurile.

Prin aer era o liniște adâncă și soarele roșiatec trimetea razele lui dulci, tomnatice peste această mulțime cu toată imbelșugarea.

Deasupra acestei mări de capete ce tremura ușor până în zare, plutea un zumzet, un vuet surd, asemenea celui ce scot albinele în stup, iar de peste dealuri se mai zăreau încă cete răslețe, ce veneau grăbite, ca și cum aceștia nu ar fi fost deajuns să umple câmpia întinsă.

Deodată se făcu tăcere.

Dinspre târg se vedea venind un grup de bărbați ce discutați aprins, judecând după mișcările iuți ale mânilor.

În mijlocul lor era Dinulescu, pe care acum lumea îl cunoștea după îmbrăcămintea, după mișcările, după orice neînsemnată particularitate. Avea el o mișcare, un tic nervos, de a-și apuca bărbia în palmă, și această mișcare a lui trecea acum din om în om, imitându-l unii perfect.

Se scoase aeroplanul din hangar și mecanicul îi începu inspectarea cu o deosebită atențiune. Apoi Dinulescu despărțindu-se din grup se apropie de mecanic, și-i șopti ceva la ureche.

Acesta, grăbit, se duse în hangar și rămase acolo.

Lângă nacela destinată pilotului, mai era alipit un loc, și colegii lui rămaseră surprinși de ingenioșitatea și ușurința cu care se putea adăpta lateral, pe două bare perpendiculare axei longitudinale încă un loc, și centrul de greutate rămânea în echilibru.

Căci aparatul, după calculul inventatorului putea duce cu el afară de pilot încă un pasager.

Se puse motorul cel mic în mișcare și acum așteptau toți nerăbdători să vadă, cine e acel favorit al inventatorului, pe care Dinulescu îl tălănuia cu atâta mister.

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apare Duminică viitoare.

Ilustrația noastră colorată**Copil ucis de propriul său tată, din imprudență**

Correspondentul din Călărași al ziarului „Universul” a anunțat săptămâna trecută o groaznică nenorocire întâmplată în județul Ialomița.

Un locuitor din com. Cocora, nume Constantin Ion, pe când se ducea la munca câmpului, cu căruța, din nebagare de seamă a dat peste propriul său copil, Ștefan, în vârstă de trei ani.

Nefericitul copil a fost scos groaznic mutilat din picioarele cailor, iar peste o oră a murit.

Ilustrația colorată din pagina I a numărului nostru de azi, reprezintă scena nenorocirei care, a impresionat adânc tot satul.

DE SUS

*De l'acel răsărit aurit
Câte în lume s'au clintit
Și câte aldea nu s'au ivit?
Precum alte multe au pierit!*

*Le văd, le știu pe toate
Le las să treacă ca uitate
Doar iubirea-mă de se poate,
Șo strecur prin toate, toate!*

*Că d'aci din loc smerit
De isvorul vieții îndăsprit,
Să fi grăesc dătos și fericit
Cum de sus mă-a fost ursit.*

*Să fi fac zile desmierdate
Prin cuvinte-ales cătate
Ca dragi perle înșirate
Marț, frumoase, nestimate.*

*De-al cuvântului iubit
Din grai dulce înflorit,
Atât de tine însuflețit,
Peste seamă de mărț!*

*Și-acum Doamne de se poate
Dă-mă puteri nemăsurate,
Șo ridic pe culmi înalte,
Nevăzute, neumblate.*

*Ca s'o port în car vrăjit
De la-apus la răsărit,
Pe sub cerul strălucit
Ca crăiasă 'n loc slăvit.*

*Iar când însă-o cere poate
Dealuri, văi, și mărț bogate,
De pe tronul-tea prea nălțate
Nici că-i vorba, să-i dai toate!*

G. A. Taciă

RĂZBUNAREA MAURILOR

— După Liman —

Razele arzătoare ale soarelui de la amiază se revărsă asupra unei întinse livezi pline cu iarbă din Africa de nord. Deasupra prăpastiei El Dharbi, care este adânc tăiat în țărnul stâncos, aproape de un isvor rece, adămbrat de palmieri și de lauri se află satul de corturi al tribului Musalla.

E seară și o adiere răcoroasă suflă dinspre mare. De odată se ivi viață în corturile care păreau părăsite. Pe caii arabești se pun șelele frumoase împodobite și frânele multicolore, și la un moment încalcă tineri și bătrâni înfășurați în mantale albe.

Bărbații opti de a purta arme ai tribului Musalla sunt veseli și gata de piecare. Unul câte unul părăsesc cercul corturilor lor și galopează pe șes, învârtindu-și flintele, încrustate cu aur și argint.

Din mijlocul satului de corturi se apropie după cât-va timp, pe un splendid armăsar, șeful tribului, venerabilul caid, fiind primit cu mare entuziasm de ai săi. Războinicul mai tineri îi sărută cu respect mâinile. Bătrânul salută încet cu mâna după obiceiul mahomedan.

Privirea sa severă dar părintească aluneca pe semenii săi. Pe fața lui se poate citi mândria. Bătrânul își netezește încet barba-i albă, apoi își îndreptă privirea în depărtare. După câteva momente porni în galop, urmat de războinicul său.

Războinicul tribului Musalla pleacă la vânătoare de gazele. Mantalele lor albe flutură în bătaia vântului răcoros de seară, pe când anticele lor flinte scânteie în razele soarelui ce apunea.

Din satul de corturi al tribului Musalla se aud șoapte. Femeile măure, care de altmintelea duc o viață retrasă în apartamentele lor, unde nu se apropie bărbații, ocupară acum toate corturile. Ba și în jurul acestora roiesc frumoasele femei, cu fața lor albă și cu ochii negri. Trei călăreți fac patrula.

Și fiica cea mai mare a bătrânului caid, înconjurată de numeroase surioare mai mici, sta înaintea cortului sorbind aerul răcoros al serii. Nu numai după naștere, dar și după înfățișare ea este cea mai distinsă din trib și frumoasea ei este vestită și în ținuturile din vecinătate.

Din depărtare se aud împușcăturile bărbaților care vână, încolo domnea liniște și tăcere.

De odată se auzi un fâșăit printre tufele de laur de lângă satul de corturi. Un spion apare la marginea unei stânci și apoi dispăre.

De odată răsună un urlet sălbatic din gaturile maurilor.

Ca un nou alb se apropie o masă albă de mantale pe cai în galop. Un strigăt de groază din piepturile femeilor răsună în sat. Sentinelele trag focuri asupra năvălitorilor.

Călăreții sunt în mijlocul corturilor. Căi-va dintre ei sar de pe cai. Ei pătrund în cortul caidului și răpesc cu forța pe frumoasa fiică a acestuia. Un tânăr brun cu plete negre o urcă pe cal și o așază pe șea în fața sa. Tălharul porniră în galop, așa cum veniseră.

Două dintre sentinelele maure zăceau scaldate în sângele lor. În depărtare însă galopa un călăreț spre dumbrava de mirt pentru ca să vestească atacul mișelesc semenilor din tribul Musalla.

Soarele era spre apus, când din dumbravă de mirt sosesc în galop vânătorii în frunte cu bătrânul caid, al cărui armăsar era plin de spume. El stătu puțin de vorbă în cortul său și după ce își puse noui cartușe în brau, ținu un scurt consiliu de război. După aceea călăreții despărțindu-se în două detașamente, porniră la drum ca să răzbane pe camarazii lor uciși.

La tribul Mexa domnește o mare bucurie. S'au tăiat mai mulți miei. Ceaiul sfârșia în corturi și pe un covor moale șade lângă iubita sa fiul caidului, care o dorise de mult, dar îi fusese refuzată.

În jurul satului de corturi cutreeră patrule, ca să anunțe eventuala apariție a dușmanilor, iar în mijloc stău de pază sentinele, cari sunt cu șelele pe cai și fiecare stă cu flintele încărcate.

Un fluierat ascuțit străbătu prin tăcerea nopții. Oamenii năvăliră afară din corturi și încălcară. Sosisse vestea: dușmanii se apropie!

Pentru cei din Mexa era să apere prada și să rpingă pe dușmani.

Lupta crâncenă începu. Într-acea se apropie încet de sat al doilea detașament al tribului Musalla.

Patrulele dușmane fură ucise. De odată răsună o împușcătură și încă una și o parte din luptătorii tribului Mexa galopează înapoi pentru apărarea corturilor.

Luptătorii din tribul Musalla se luară după ei și o luptă crâncenă se începu lângă corturi.

Cel dintâi în satul dușman fu bătrânul caid. El ajunge la cortul

caidului tribului Mexa; el își caută fiica urmat de câțiva credincioși.

În întunerecul corturilor și plânsetele și vaețele femeilor se încinse o luptă scurtă dar crâncenă.

După câte-va minute caidul se repezi afară, ținând de mână pe fiica răpită.

Răsună un nou fluierat prelung și războinicul tribului Musalla porniră în galop.

Mai mulți de 20 de morți căzură pe câmpul de bătăe. Și caidul tribului Musalla era ușor rănit.

După o oră domnește iarăși cea mai mare liniște.

Un detașament de gouteri francezi călărește peste livezile triburilor Mexa și Musalla. În mijlocul lor duc legați pe caidul tribului Mexa și pe fiul său.

Ei se apropie de satul de corturi al tribului Musalla. Plin de respect fură înfâmpinați de caidul, însoțit de trei fruntași războinici.

Începu primul interogator. Se stabilii vina tribului Mexa. Majorul francez condamnă la moarte pe caidul tribului și pe fiul său.

După aceea el se adresă caidului tribului Musalla. Cu toate instrucțiunile date de a nu se război cu triburile vecine, el a îndrăznit de a turbura pacea din acele ținuturi. Datoria sa ar fi fost să anunțe incidentul comandamentului francez, ca să ordone pedepsirea tălharilor și predarea fiicei sale. Din această cauză și el este condamnat la moarte.

Iarăși apunea soarele. În prăpastia El Dharbi stău într-un semicerc larg războinicul tribului Mexa și Musalla, în mijloc un pluton de turcos cu pușca la umăr și înaintea lor lângă stânci, cei doi șefi ai triburilor și fiul caidului.

Ei sunt serioși și palizi, dar rezoluți, căci religioana lor îi învață să privească moartea drept în față și să se supună voinței lui Dumnezeu.

Ofițerul francez citește sentință de moarte.

Condamnații stău mândri și drepti.

O salvă răsună și cei trei războinici căzură morți.

În corturile celor două triburi e mare jale printre femei. Bărbații tăceau dar se gândeau la răzbanare.

Încet înaintează coloana franceză cu proviziuni. În mijloc mergeau cămilele bine încărcate și înapoi escorta, compusă din spahii. Ei trecură prin văgăuna El Dharbi, cu cea mai mare precauțiune. De odată pereții de stâncă răsunară de salve de pușcă. În dosul fiecărui bolovan, în fie-care crăpătură de stâncă se afla câte un maur. Și fie-care puscaș ținea pe căe un soldat.

Soldatii voiau să se apere, dar nu vedeau nici un maur.

După zece minute nici un francez nu mai era în viață. Cămilele o luară înainte fără conducători. Maurii îngropară repede cadavrele și șterseră ori-ce urmă de luptă.

C. Scurtu

SFATURI CASNICE

Cum se prepară oțetul de tarhon.—
Ține două săptămâni, în gase kilograme oțet bun de vin, o jumătate kilogram frunză aleasă de tarhon. Apoi strecoară oțetul.

DRUMUL GLORIEI

„Tot românul e născut poet”
V. Alexandri.

Primim următoarele:

Focșani, 6 Iunie 1911

Vă rog bine-voiți a insera în coloanele ziarului Universului Literar aceste rânduri pe care le citiți mai jos și pentru care vă mulțumesc

DORINȚA!

Eram într-una din seri, ale lunii
Iunie

Abătut prea mult, cu gându-mi la
tine

Și căutam să lupt—pentru a triumfa
Să uit pentru'n moment că nu ești
lângă mine!

Și în zadar imi fu toată eschivarea
Căci ca să triumfezi în astfel de ocazii

E numai simplu leacul:

Să nu mai simți amor,

Să fii stropit adesea

C'un pic de cloroform.

St. Marinescu-Putna.

Invățător

*). Am deschis rubrica aceasta pentru că ne simțim obligați a nu lipsi pe cititorii noștri de plăcerea de a gusta și ei frumusețile netăgăduite ce primim cu zecile, drept producții literare.

Alegem pentru fie-care număr câte una din aceste frumuseți și vom ține manuscrisele la dispoziția cercetătorilor progresului ce face avântul poetic în țara românească la începutul veacului al XX-lea.

Red.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU

BOALE DE FEMEII

— SUB DIRECȚIA —

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie

al spitalelor Eforiei

SECȚIE SEPARATA pentru BARBAȚI

(hemoroide, hsrni, tumori, calcule

vesicale, stricturi urtrale, etc.

Strada Sf. Ionica 8, în dosul Teatrului National

— TELEFON 296 —

INAINTE și DUPA
Intrebuintarea Cremei și Pudrei „FLORA”

PASTA
de dinți **BUGOL** APA
de gură **GURA**
1 leu 1 leu 50

SĂPUN DE TOALETĂ
„FLORA”

De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinele și tenul. Bucata lei 1.25.

CĂȘAR & MINKA

Crescătorie și Întreprindere

De Câini de rasă

— ZAHNA (Prusia) recomandă —

Căini de rasa cea mai nobilă

Căini de pază de rasă renumită și de companie, precum și toate felurile de căini de vânătoare, de la marele câine

Ulmer Dogg și de munte până la cea mai mică cățelușe de casă. Prețul curent ilustr. gratis. Face expediție în toate părțile lumii, în ori-ce anotimp. Expoziție permanentă proprie în gara ZAHNA.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI CU INCEPERE DELA 22 MAI, 1941

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un dormitor de bronz

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, 8.

O ELEGANTĂ GARNITURĂ de MOBILA p. SALONAȘ

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din :
O canapea, două fotolii, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin Littmann, str. Lipscani, No. 3.

UN DORMITOR de LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 40. — Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURĂ DE TOALETA JAPONEZĂ

compusă din un armuar cu oglindă, cu despărțituri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză. Una toaletă cu marmură și oglindă din bambu veritabil. Una dormeză tapisată cu stofă japoneză. Un scrin cu șapte cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un piedestal de bambu cu vas japonez. Una etajeră de perete, de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și un scaun tapizat tot cu stofă japoneză. Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMĂTATE GARNITURĂ MOBILĂ PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din : Una canapea, 4 scaune, 2 marcișe, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în pluș fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia.

UNA SUFRAGERIE MODERNA DIN LEMN MASIV

compusă dintr-un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile Gildener Rosenthal et Hascal, București, strada Carol I, No. 64.

1 serviciu de ceai pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.

1 ceasornic de masă, cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.

1 pendulă de perete «secesiu» cu vitroure, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail Frații A. et I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I-ii.

O mașină de scris «Erica», ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la Compania «Ideal» Depozitul mașinilor de scris din București, Palatul Eforiei, reprezentant Leonida Piokowski.

O pendulă modernă culoa-rea nucului și **un ceasornic** pentru birou, frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», strada Colței, 31.

2 pelerine de ploae, calitatea I, portative pe ambele părți și **2 truse** de voiaj, piele de crocodil.

2 aparate de ras «Juvenia», cumpărate de la «Compania generală», birou de informații, București, strada Smârdan, No. 29, etajul I-ii.

1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară, cu capacul de nuc.

1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitate cea mai superioară; coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut «Compania anglo-americană», București, strada Carol No. 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.

2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragma de concert și 6 cântece naționale.

Una vioară model Stradivarius, completă, cu arcuș, cutie și accesorii.

Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil și colțurile îmbrăcate cu metal.

Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sifel, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

Serviciu de bucătărie «Sirius email», compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin A. Rechenberg et filii, București Lipscani, 15.

6 cămăși bărbațești de zi, de zefir sau **6 perechi** pantaloni albi, cu piepși de olandă, (indispensabili);

6 perechi ciorapi fil d'Ecosse **6 batiste de olandă** cu monogramă;

1 pereche jartiere de mătase **1 pereche** bretele idem, cari se vor confecționa după măsura câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie «La patru sezoane», Victoriei, pașagiul Maca, vis-à-vis de poliție.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitore Jacques Gimberg, strada Academiei, 25.

Una bucată 19 metri păuza de inșor cu borangic, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor.

2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă;

1 ceasornic de argint rusec pentru bărbat;

O brățară de aur cu 3 diamante;

Un inel de aur bărbătesc cu rubin; **un inel** de aur cu safir; **un inel** cu două și safir la mijloc.

2 ceasornice de metal marca «Sonia»

2 portfotografii de portolan japonez, cu flori artistice, lucrate în foc;

Un pince-nez aur 14 karate; **una pereche ochelari duble;**

2 lorgnioane pentru damă; **12 benocluri** de teatru, cumpărate de la institutul de optica «Ocularium», str. Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-rului Gheorghe D. Fischer, oculist.

Un frumos premiu pentru grădină, «Șantier», compus din un cocos, două găini și douăsprezece pușori.

Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor Henry H. Duployen, strada Edgard Quinet, No. 5.

50 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din interesanta scriere: Memoriile Regelui Carol I.